ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ – ਸਬਦ ੪੩

ਕੋਟਿ ਕੋਟੀ ਮੇਰੀ ਆਰਜਾ ਪਵਣੁ ਪੀਅਣੁ ਅਪਿਆਉ ॥

ਰਾਗੁ ਸਿਰੀਰਾਗੁ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ੧੪

ਕੋਟਿ ਕੋਟੀ ਮੇਰੀ ਆਰਜਾ ਪਵਣੁ ਪੀਅਣੁ ਅਪਿਆਉ ॥
ਚੰਦੁ ਸੂਰਜੁ ਦੁਇ ਗੁਫੈ ਨ ਦੇਖਾ ਸੁਪਨੈ ਸਉਣ ਨ ਥਾਉ ॥
ਭੀ ਤੇਰੀ ਕੀਮਤਿ ਨਾ ਪਵੈ ਹਉ ਕੇਵਡੁ ਆਖਾ ਨਾਉ ॥੧॥
ਸਾਚਾ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਨਿਜ ਥਾਇ ॥
ਸੁਣਿ ਸੁਣਿ ਆਖਣੁ ਆਖਣਾ ਜੇ ਭਾਵੈ ਕਰੇ ਤਮਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕੁਸਾ ਕਟੀਆ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੀਸਣਿ ਪੀਸਾ ਪਾਇ ॥
ਅਗੀ ਸੇਤੀ ਜਾਲੀਆ ਭਸਮ ਸੇਤੀ ਰਲਿ ਜਾਉ ॥
ਭੀ ਤੇਰੀ ਕੀਮਤਿ ਨਾ ਪਵੈ ਹਉ ਕੇਵਡੁ ਆਖਾ ਨਾਉ ॥੨॥
ਪੰਖੀ ਹੋਇ ਕੈ ਜੇ ਭਵਾ ਸੈ ਅਸਮਾਨੀ ਜਾਉ ॥
ਨਦਰੀ ਕਿਸੈ ਨ ਆਵਊ ਨਾ ਕਿਛੁ ਪੀਆ ਨ ਖਾਉ ॥
ਭੀ ਤੇਰੀ ਕੀਮਤਿ ਨਾ ਪਵੈ ਹਉ ਕੇਵਡੁ ਆਖਾ ਨਾਉ ॥੩॥
ਨਾਨਕ ਕਾਗਦ ਲਖ ਮਣਾ ਪੜਿ ਪੜਿ ਕੀਚੈ ਭਾਉ ॥
ਮਸੂ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵਈ ਲੇਖਣਿ ਪਉਣੁ ਚਲਾਉ ॥
ਭੀ ਤੇਰੀ ਕੀਮਤਿ ਨਾ ਪਵੈ ਹਉ ਕੇਵਡੁ ਆਖਾ ਨਾਉ ॥੪॥੨॥

ਸਾਰ: ਮਨੁੱਖ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਖੋਜਣ ਦੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕਾਰਣ, ਅਕਸਰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਕਿਆਸ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਮੁਢਲੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿਰਾਕਾਰ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਸੋਮਾ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਮੂਲ ਤਹਿ ਵਿੱਚ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਸ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਿਲੋਂ ਜਜ਼ਬ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੱਚ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀਯੋਗ ਹੈ।

ਕੋਟਿ ਕੋਟੀ ਮੇਰੀ ਆਰਜਾ ਪਵਣੁ ਪੀਅਣੁ ਅਪਿਆਉ ॥

ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜੀਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਨਿਰਬਾਹ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਰਾਹੀਂ ਕਰਨਾ।

ਚੰਦੁ ਸੂਰਜੁ ਦੁਇ ਗੁਫੈ ਨ ਦੇਖਾ ਸੁਪਨੈ ਸਉਣ ਨ ਥਾਉ ॥

ਇਕਾਂਤ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ, ਕਦੇ ਚੰਦ-ਸੂਰਜ ਨਾ ਦੇਖਣਾ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾ ਸੋਣਾ।

ਭੀ ਤੇਰੀ ਕੀਮਤਿ ਨਾ ਪਵੈ ਹਉ ਕੇਵਡੁ ਆਖਾ ਨਾਉ ॥੧॥

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? (੧)

ਸਾਚਾ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਨਿਜ ਥਾਇ ॥

ਸਦੀਵੀ ਸੱਚ, ਨਿਰਾਕਾਰ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ।

ਸੁਣਿ ਸੁਣਿ ਆਖਣੁ ਆਖਣਾ ਜੇ ਭਾਵੈ ਕਰੇ ਤਮਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਸਮਝ ਅਤੇ ਸੁਚਾਰੂ ਪ੍ਰਸਾਰ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬਲ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। (੧)(ਠਹਿਰਾਉ)

ਕੁਸਾ ਕਟੀਆ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੀਸਣਿ ਪੀਸਾ ਪਾਇ ॥

ਕਈ ਵਾਰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੱਟੇ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਪਿਸ ਜਾਣਾ।

ਅਗੀ ਸੇਤੀ ਜਾਲੀਆ ਭਸਮ ਸੇਤੀ ਰਲਿ ਜਾਉ ॥

ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਵਿੱਚ ਰਲ ਜਾਣ ਨਾਲ।

ਭੀ ਤੇਰੀ ਕੀਮਤਿ ਨਾ ਪਵੈ ਹਉ ਕੇਵਡੁ ਆਖਾ ਨਾਉ ॥੨॥

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਤਪਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? (੨)

ਪੰਖੀ ਹੋਇ ਕੈ ਜੇ ਭਵਾ ਸੈ ਅਸਮਾਨੀ ਜਾਉ ॥
ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੰਛੀ ਰੂਪ ਹੋ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਉਚੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾਉਣ ਲੱਗੇ।
ਨਦਰੀ ਕਿਸੈ ਨ ਆਵਊ ਨਾ ਕਿਛੁ ਪੀਆ ਨ ਖਾਉ ॥
ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਦਿਖ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਨਾ ਖਾਵੇ ਨਾ ਪੀਵੇ।

ਭੀ ਤੇਰੀ ਕੀਮਤਿ ਨਾ ਪਵੈ ਹਉ ਕੇਵਡੁ ਆਖਾ ਨਾਉ ॥੩॥
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? (੩)

ਨਾਨਕ ਕਾਗਦ ਲਖ ਮਣਾ ਪੜਿ ਪੜਿ ਕੀਚੈ ਭਾਉ ॥
ਨਾਨਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਲੱਖਾਂ ਕਾਗਜਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉਪਰ ਚਿੰਤਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

ਮਸੂ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵਈ ਲੇਖਣਿ ਪਉਣੁ ਚਲਾਉ ॥
ਜੇਕਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਸਿਆਹੀ ਕਦੇ ਖ਼ਤਮ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਤੇਜੀ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਲਮ ਹਵਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲੀ ਹੋਵੇ।

ਭੀ ਤੇਰੀ ਕੀਮਤਿ ਨਾ ਪਵੈ ਹਉ ਕੇਵਡੁ ਆਖਾ ਨਾਉ ॥੪॥੨॥
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? (੪)(੨)

ਤੱਤ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਰੁਤਬੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਹੋ ਜਾਈਏ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਪਾਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਫਿੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ

ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਵਿਸਤਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੱਕ, ਇਹਨਾਂ ਅਜੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਦੁਨਿਆਵੀ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵੱਸਦੀ ਅਦਭੁਤ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵੱਲ ਰੁਪਾਤ੍ਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਨਇੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

Oneness In Diversity Research Foundation

ਵੈੱਬਸਾਈਟ: **OnenessInDiversity.com**

ਈਮੇਲ: **onenessindiversityfoundation@gmail.com**